

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 08.06.2020 r.

BPK.7013.6.2020.AW

**Pan
Prof. dr hab.
Jarosław Pinkas
Główny Inspektor Sanitarny**

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają niepokojące skargi dotyczące szeroko rozumianych niewydolności niektórych jednostek inspekcji sanitarnych. Od początku kwietnia do chwili obecnej Rzecznik Praw Obywatelskich podjął do badania kilkaset skarg na działanie powiatowych inspekcji sanitarnych, w szczególności z terenu Śląska. Od połowy maja ilość dzienna wpływu tych skarg wciąż wzrasta.

Wspólnym mianownikiem zgłaszanych problemów jest długi czas przebywania na kwarantannie (30-34 dni), brak stosownej decyzji administracyjnej w tym zakresie, niemożność kontaktu ze służbami sanitarnymi, objęcie kwarantanną osób zdrowych, brak na liście osób zakażonych, długi czas oczekiwania lub wręcz brak pobrania wymazów, zagubienie pobranych próbek lub wyników testów, długi czas oczekiwania lub brak wyników testów, wysyłanie sprzecznych wyników, wysyłanie wyników osobom nigdy nie badanym, brak koordynacji i informacji w zakresie objęcia kwarantanną lub jej przedłużania w odniesieniu do poszczególnych osób i członków ich rodzin, niewystarczający i nieaktualizowany przepływ informacji pomiędzy służbami sanitarnymi, a innymi podmiotami (Policja, urzędy gmin, pracodawcy) dotyczących objęcia lub przebywania w kwarantannie danych osób.

I.

Rzecznik Praw Obywatelskich, kierując się troską o przestrzeganie praw i wolności obywatelskich, a jednocześnie mając świadomość ograniczeń zasobów ludzkich, organizacyjnych i technicznych służb sanitarnych, na kanwie prowadzonych spraw indywidualnych zauważył, iż większość skarg dotyczy niesłusznie, zdaniem wnioskodawców, przedłużanego okresu trwania kwarantanny. Z nadsyłanych skarg wynika, że przedłużany zostaje okres kwarantanny z powodu problemów związanych z przeprowadzeniem kolejnych testów.

Artykuł 52 ust. 1 Konstytucji RP gwarantuje każdemu wolność poruszania się po terytorium RP, zaś art. 52 ust. 2 Konstytucji RP swobodę opuszczenia terytorium RP. Kwarantanna, w rozumieniu u.z.z.c.z. (art. 2 pkt 12 tej ustawy) polega na odosobnieniu osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych. W okresie odbywania kwarantanny, osobę jej podlegającą obowiązuje zakaz opuszczania miejsca odbywania kwarantanny, za wyjątkiem potrzeby hospitalizacji lub w razie odmiennego rozstrzygnięcia organów Inspekcji Sanitarnej (art. 34 ust. 4 pkt 2 u.z.z.c.z.). Objęcie kwarantanną danej osoby oznacza zatem *de facto* czasowe wyłączenie wolności poruszania się po terytorium RP i swobody opuszczenia tego terytorium.

Rzecznik Praw Obywatelskich zdaje sobie sprawę, że sytuacja ta jest spowodowana niespotykaną dotąd ilością przeprowadzanych w Polsce badań przesiewowych, w szczególności w województwach: dolnośląskim, łódzkim i śląskim, co powoduje z kolei znaczne zwiększenie obciążenia pracą służb sanitarnych w związku z koniecznością realizacji ich ustawowych obowiązków. Rosnąca liczba zakażeń w kopalniach Jastrzębskiej Spółki Węglowej (KWK „Pniówek”, Ruch Zofiówka), Polskiej Grupy Górniczej oraz spółki Węglokoks-Kraj (KWK Bobrek-Piekary)¹, powoduje także zwiększenie nakładu pracy inspektorów sanitarnych oraz służb pomocniczych. Skala wykonywanych badań przekracza, jak wynika z doniesień prasowych, możliwości inspektoratów powiatowych, na co zresztą

¹ <https://tvn24.pl/katowice/koronawirus-na-slasku-nowe-ogniska-zakazen-w-dwoch-kopalniach-4599623>

wskazują sami inspektorzy powiatowi inspekcji sanitarnych.² Pomimo wsparcia osobowego śląskich inspektoratów ze strony pozostałych inspektoratów w Polsce, okazuje się, że nadal wsparcie to jest niewystarczające. W świetle powyższych informacji oraz doniesień na temat kolejnych fali pandemii w najbliższych tygodniach i miesiącach³, proszę uprzejmie o podjęcie działań, mających na celu zwiększenie liczby personelu powiatowych stacji sanitarnych w tych częściach kraju, w których występują największe ogniska zapalne COVID-19 i prowadzone są najliczniejsze badania przesiewowe.

II.

Oprócz niewystarczającej ilości pracowników stacji sanitarnych kolejnym problemem wynikającym z nadsyłanych spraw jest niewłaściwa obsługa telefoniczna dzwoniących osób. Ze skarg wynika, że brak jest często możliwości skontaktowania się z daną stacją (np. wnioskodawcy podają, że podejmują dziennie kilkaset prób kontaktu telefonicznego), sygnalizują też, że otrzymują mylne lub sprzeczne informacje ze strony osób odbierających telefony. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów z inspektorami sanitarnymi, częściowym rozwiązaniem problemu byłoby stworzenie zewnętrznej infolinii wspierającej już istniejącą, obecną strukturę informacji telefonicznych. W celu usprawnienia pracy inspektoratów powiatowych proszę zatem o rozważenie koncepcji wprowadzenia zewnętrznej infolinii.

III.

Rzecznik Praw Obywatelskich dostrzega również problem związany z niewielką świadomością prawną oraz brakiem wielu informacji związanych z koronawirusem wśród obywateli. Przykładem jest utożsamianie przez wiele osób kwarantanny z izolacją.

² <https://dziennikzachodni.pl/zabrze-niekonczaca-sie-kwarantanna-ludzie-czekaja-na-wymazy-a-sanepid-jest-bezradny/ar/c1-15001281>
<https://dziennikzachodni.pl/sanepid-w-rybniku-i-koronawirus-garstka-dzielnych-pracownikow-i-tysiace-przypadkow/ar/c1-14982531>

³ <https://dziennikzachodni.pl/kiedy-skoczy-sie-koronawirus-na-slasku-nowa-prognoza-rozwoju-pandemii-exmetrix-mowi-o-drugiej-fali-zakazen/ar/c1-15010336>

Izolacja to odosobnienie osoby lub grupy osób chorych na chorobę zakaźną albo osoby lub grupy osób podejrzanych o chorobę zakaźną, w celu uniemożliwienia przeniesienia biologicznego czynnika chorobotwórczego na inne osoby (*art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1239)*). Izolacja w warunkach domowych, to z kolei odosobnienie osoby chorej z przebiegiem choroby zakaźnej niewymagającej bezwzględnej hospitalizacji ze względów medycznych w jej miejscu zamieszkania lub pobytu, w celu zapobieżenia szerzenia się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych (*art. 2 pkt 11a tej ustawy*). Natomiast kwarantanna to odosobnienie osoby zdrowej, która była narażona na zakażenie, w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób szczególnie niebezpiecznych i wysoce zakaźnych (*art. 2 pkt 12 tej ustawy*).

Z napływających skarg osób przebywających w domach oraz jednostkowych wyjaśnień organów inspekcji sanitarnych wynika, że niejednokrotnie nieznane jest lub mylone pojęcie kwarantanny, czy izolacji, co powoduje liczne skarg.

Obowiązujące obecnie przepisy „prawa medycznego” zawierają jedynie cząstkowe przepisy dotyczące edukacji, w tym edukacji zdrowotnej. Jako przykład podać można *art. 9 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy o działalności leczniczej*. Przepisy te określają, na czym mogą polegać stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne; może to być właśnie prowadzenie edukacji zdrowotnej dla pacjentów i członków ich rodzin. Ponadto, szereg przepisów *ww. ustawy o podstawowej opiece zdrowotnej* przewiduje obowiązek zapewnienia edukacji świadczeniobiorcy (por. np. *art. 3 ust. 6, art. 15, art. 18 ust. 2 pkt 2 tej ustawy*).

Biorąc powyższe pod uwagę proszę o rozważnie możliwości stworzenia kompleksowego systemu edukacji obywatelskiej związanej z edukacją zdrowotną w sytuacjach niepewności w okresie pandemii. Nie można bowiem wykluczyć w przyszłości podobnych negatywnych zjawisk (kolejna fala koronawirusa, pandemia z powodu innego wirusa). Wiedza na ten temat przyczyni się do zwiększenia świadomości obywateli i ułatwi walkę z pandemią. Uświadomiony obywatel zrozumie także konieczność poddania się pewnym rygorom – które nie obowiązują w „normalnej” sytuacji.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie interwencji i niezbędnych działań w celu rozwiązania problemów w przedstawionych powyżej sprawach.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/